

Planenlig tillsyn vid Köpmansgatans gruppboende

INLEDNING AV ÄRENDET

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM) har i verksamhetsplanen för år 2023 som målsättning angett att proaktiv tillsyn i form av inspektioner ska genomföras vid Kommunernas socialtjänsts k.f. (KST) boendeenheter som erbjuder heldygnsomsorg för personer med funktionshinder.

Utgångspunkten för ÅMHHM:s tillsyn bygger på det riksomfattande tillsynsprogrammet 2012 – 2014 ”Boendeservice med heldygnsomsorg för funktionshindrade” under ledning av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Underlag har även erhållits från den granskning av självbestämmande och begränsningsåtgärder på ovannämnda enheter som ÅMHHM genomförde åren 2019 – 2020 tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland. Frågeställningar i förvaltningsklagomål som ÅMHHM har hanterat under de senaste åren har ytterligare påverkat innehållet i den nu aktuella tillsynen.

UTREDNING OCH UTLÅTANDEN

Inspektionen på Köpmansgatans gruppboende (enheten) har genomförts så att ÅMHHM den 8 maj 2023 per telefon kontaktade föreståndare Jana Sundberg och meddelade om inspektionen. Därefter skickade ÅMHHM per epost inspektionschecklista och personalförteckning med begäran om att få ifrågavarande handlingar ifyllda och returnerade senast den 22 maj 2023, tillsammans med enhetens gällande verksamhetsplan. ÅMHHM genomförde inspektion på enheten den 23 maj 2023 då utrymmen granskades och enhetens inskickade handlingar genomgicks. ÅMHHM skickade den 25 maj 2023 ut en inspektionsberättelse med tillhörande handlingar på hörande till enheten. Enheten framförde synpunkter på innehållet i handlingarna till ÅMHHM den 2 juni 2023.

BESLUT OCH MOTIVERINGAR

Beslut

ÅMHHM uppmärksamgör KST med stöd av 10 § 1 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland på att bestämmelserna i 64 § landskapslagen (2020:12) om socialvård och 42 a § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (1997/519) innebär att obehörig personal inte ensam kan arbeta i arbetsskift.

ÅMHHM uppmärksamgör vidare, med stöd av ovan angivna lag, den övervakade på skyldigheten att göra en skriftlig anmälan om ibruktagande av enheten till ÅMHHM enligt 13 § i hälsoskyddslagen (FFS 763/1994).

Motiveringar

Personal

Enligt 64 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård ska för uppgifter inom verkställigheten av socialvården kommunen ha ett tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom socialvården samt annan personal som deltar i klientarbetet. Enligt 42 a § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (1997/519) ska en enhet för krävande multiprofessionellt stöd ha ett tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården samt övrig personal med tanke på verksamheten och de särskilda behoven hos dem som ges specialomsorger.

Enheten uppger i ovannämnda inlämnade synpunkter till ÅMHHM att det är problematiskt att hitta behörig personal till nattpass under ordinarie personals semestrar och att boendets personalresurs räcker till en personal nattetid. Under övriga arbetspass är antalet anställda fler, vilket gör att det alltid finns någon behörig på plats. ÅMHHM konstaterar efter konsultation med Valvira att lagstiftningen inte känner till undantag ifrån kraven på personalens behörigheter under semesterperioder och att enheten följaktligen under alla klockslag, i alla situationer ska tillse att personalens antal och utbildning motsvarar antalet klienter och deras stödbehov. ÅMHHM konstaterar att en obehörig anställd inte ensam kan arbeta i skift och tolkar enhetens svar att så har skett. ÅMHHM uppmärksamgör enheten på kraven på att alltid ha en behörig anställd på plats.

Utrymmen

Enligt 13 § i hälsoskyddslagen (FFS 763/1994)¹ ska verksamhetsutövaren senast 30 dygn innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan om ibruktagande av enheter som fortlöpande ger vård inom socialvården. På Åland ska anmälan göras till ÅMHH.

Utgående från den information som har meddelats ÅMHH har enheten inte gjort ifrågavarande anmälan. ÅMHH uppmärksamgör enheten i ovannämnda beslut på att göra anmälan till ÅMHH gällande ibruktagande av enhet som fortlöpande ger vård inom socialvården. Anmälan skickas till kansliet@amhm.ax.

Hälso- och sjukvård

Enligt 15 § i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård ska verksamheten inom Ålands hälso- och sjukvård basera sig på vetenskap och beprövad erfarenhet samt på god vårdpraxis och goda rutiner. Verksamheten ska vara högklassig och trygg och fullgöras på ett behörigt sätt.

ÅMHH konstaterar att läkemedelsbehandling utgör en verksamhet inom hälso- och sjukvården, även om den sker vid en enhet inom socialvården. ÅMHH bedömer att säker och kvalitativ läkemedelsbehandling på enheten bygger på att en läkemedelsbehandlingsplan har utarbetats i enlighet med Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 7:2021.

Enligt uppgift till ÅMHH saknar enheten en läkemedelsbehandlingsplan, men KST avser under år 2023 utarbeta en läkemedelsbehandlingsplan som berör alla boendeenheter. ÅMHH avstår därför från ytterligare tillsynsåtgärder i detta skede och fortsätter föra dialog med kommunalförbundet för att få uppgifter om närmare tidtabell och innehåll för ifrågavarande plan.

¹ Hälsoskyddslagen (FFS 763/1994) är antagen på Åland genom landskapslag (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen.

Övrigt

I den ovannämnda ifyllda inspektionschecklistan har flera kontrollpunkter uppgetts vara ”Delvis” uppfyllda. ÅMHHM konstaterar att det åligger enheten att genom egenkontroll och motsvarande att själv tillse att verksamheten fyller lagstadgade krav och bedrivs på ett kvalitativt och ändamålsenligt sätt.

Föreståndaren vid Köpmansgatans gruppboende har kontaktat ÅMHHM:s livsmedelsenhet gällande hygienpass. Frågan omfattas ej i detta beslut.

Besvär

I enlighet med 10 § 3 mom. i landskapslagen (2020:13) om socialvårdens förvaltning och tillsyn på Åland kan inte ändring i detta beslut sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Helena Boman
T.f. myndighetschef
Beslutande

Mikael Granholm
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande